

ExperiPlant

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

AGROINFORM
ŐSZI KALÁSZOS WEBINÁRIUM

**A KALÁSZOSOK
STRESSZÉLETTANA**

Dr. Parádi István

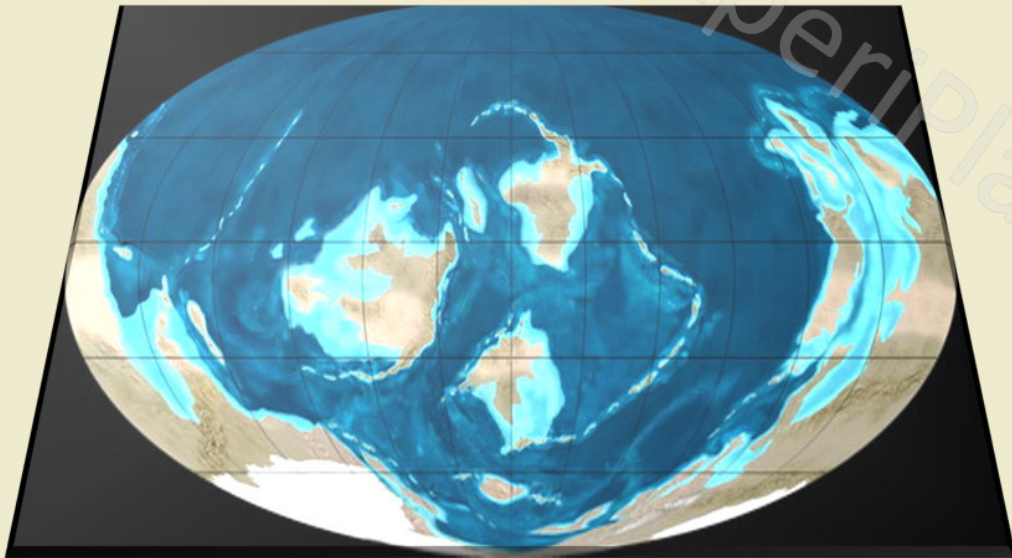
 ExperiPlant Kutatás-Fejlesztési Kft.

ELTE TTK, Biológiai Intézet,
Növényélettani és Molekuláris
Növénybiológiai Tanszék

1

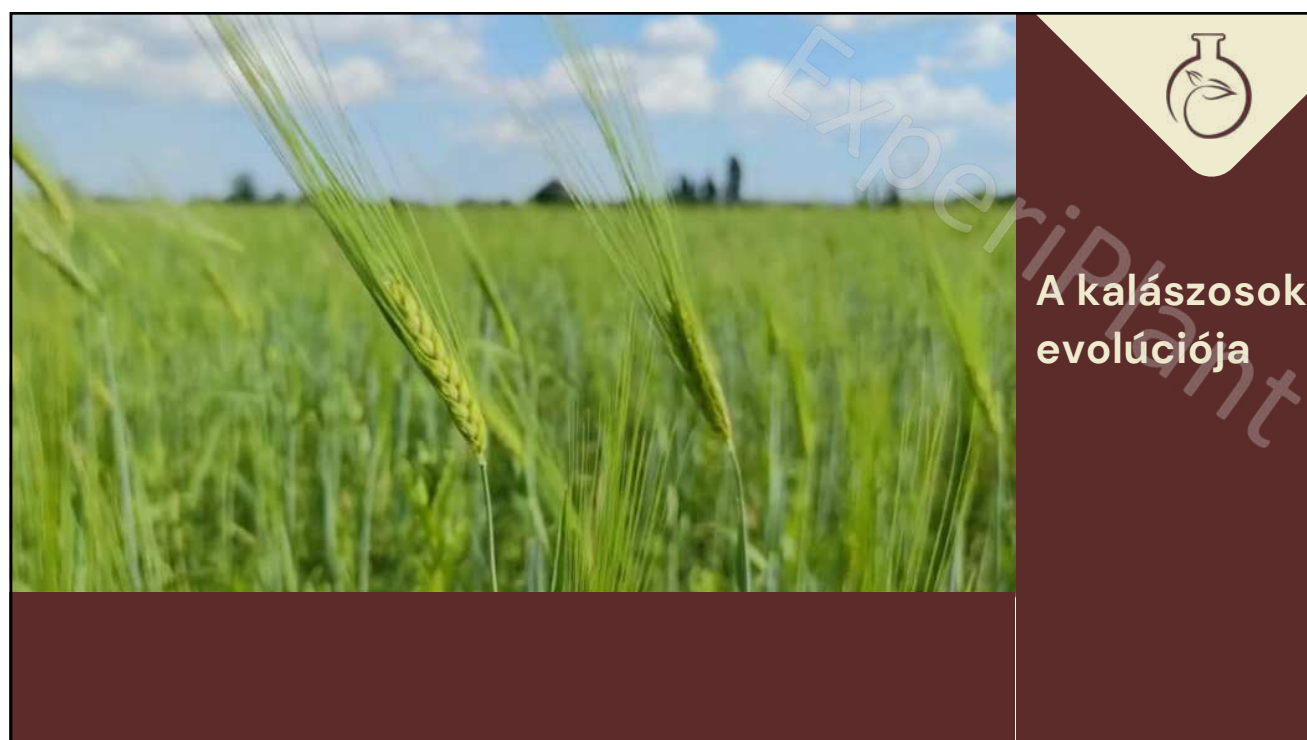
**Föld
500 millió éve**

2

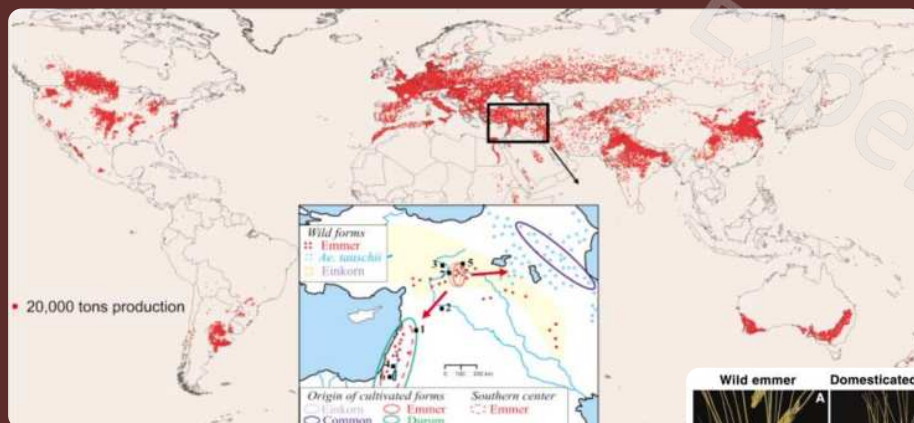

3

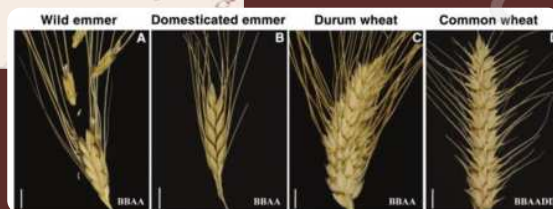

4

A termesztett búza eredete

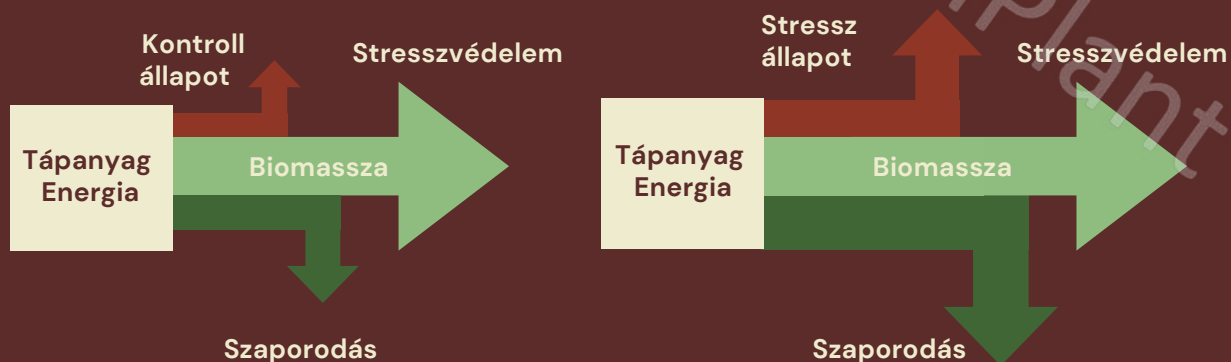

Dubcovsky és Dvorak: Science 316 (2007)

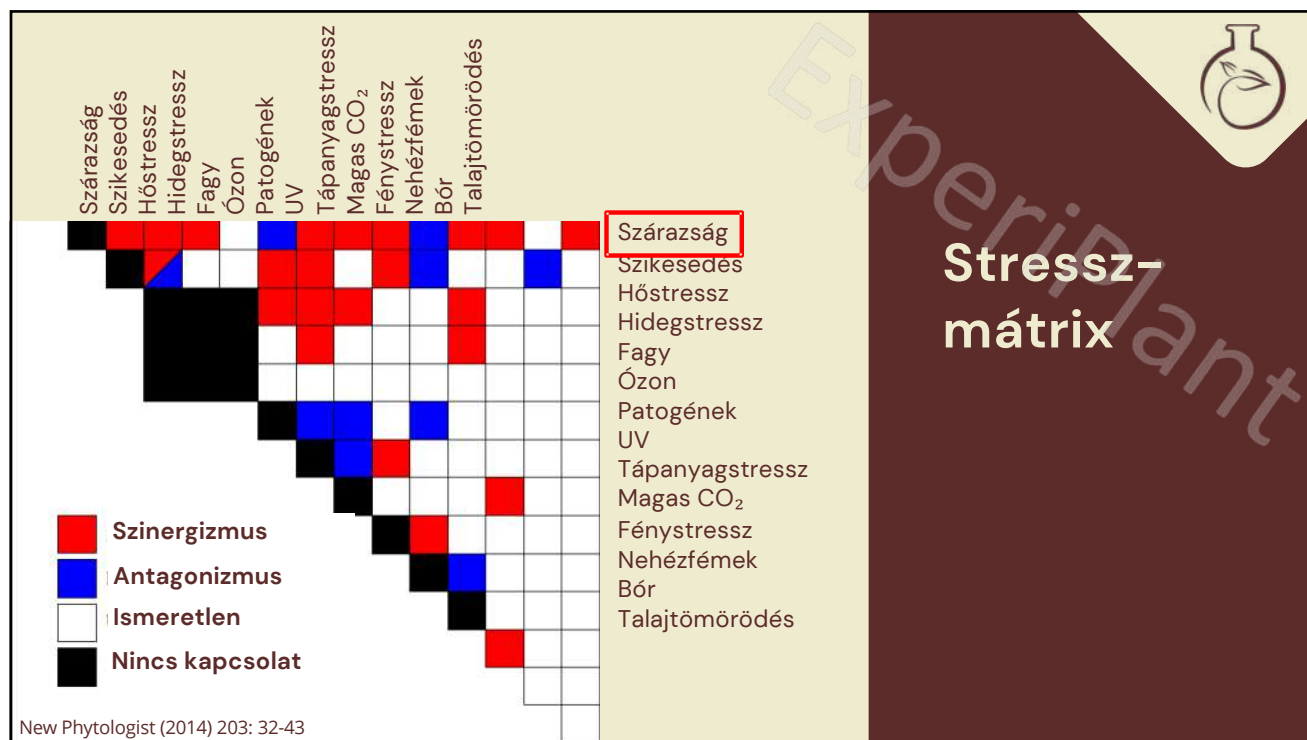
5

Túlélés, növekedés és szaporodás: dinamikus egyensúlyban

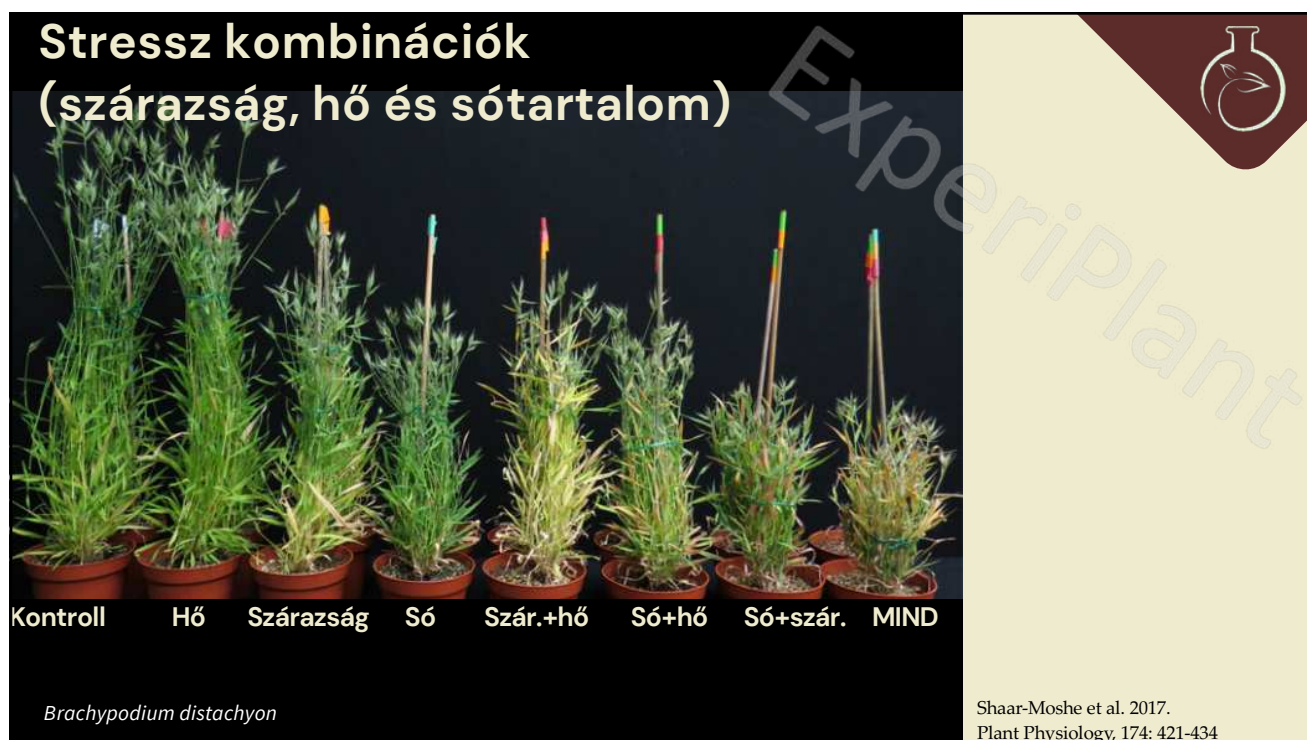

Environmental and Experimental Botany, 114 (2015) 4–14.

6

7

8

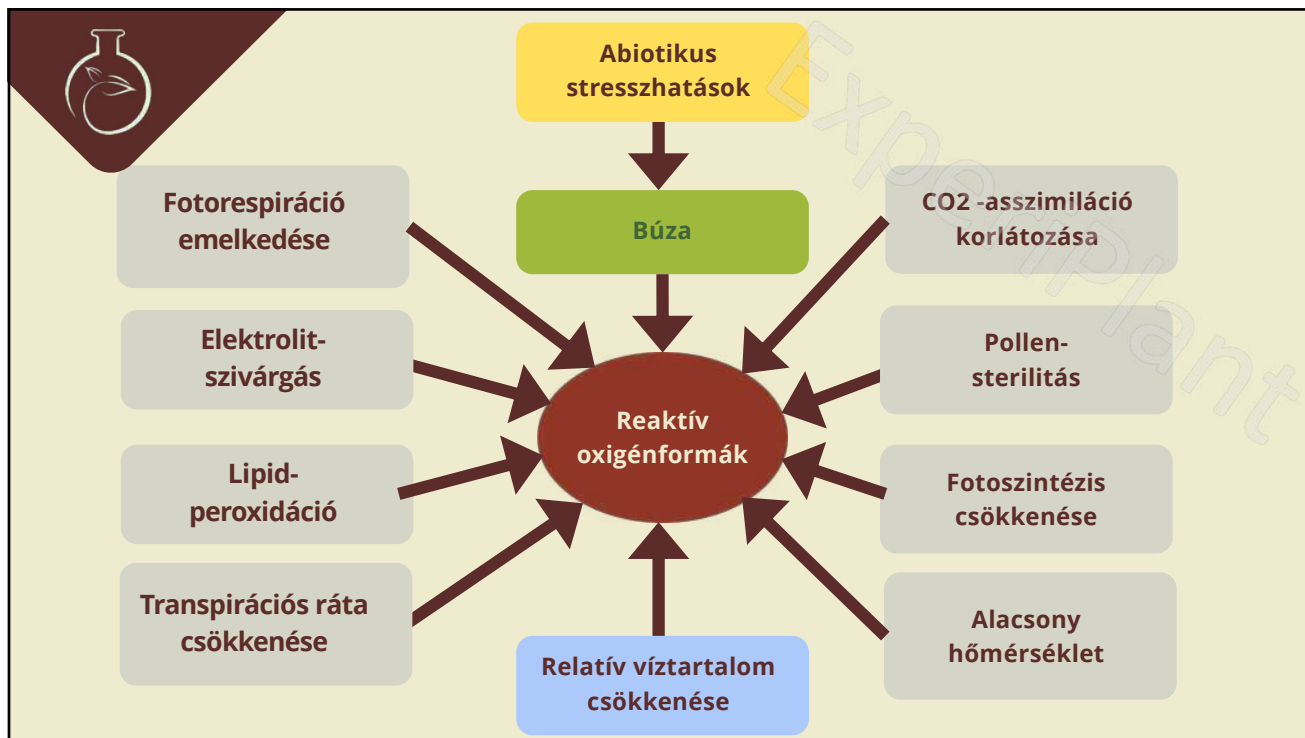

9

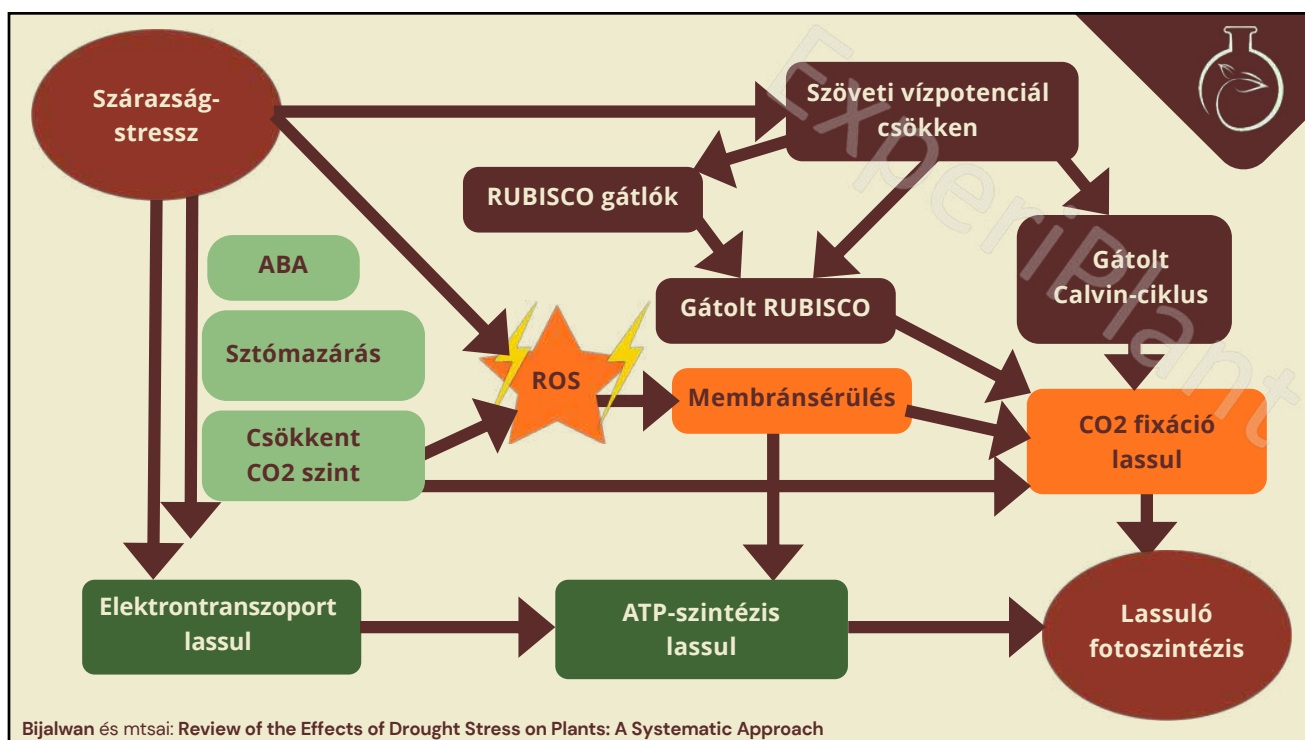
Komplex stresszhelyzetek jellemzői

- Szinergizmus–antagonizmus
- Biotikus és abiotikus stressz
- Komplex stresszvédelem
- Növényi „mérlegelés”

10

11

Bijalwan és mtsai: Review of the Effects of Drought Stress on Plants: A Systematic Approach

12

Gázcsereenyílások szabályozása

CÉL: fenntartani a vízáramlást a vízvesztés elkerülése mellett és biztosítani a fotoszintézis CO_2 igényét.

Abszicizinsav szerepe:

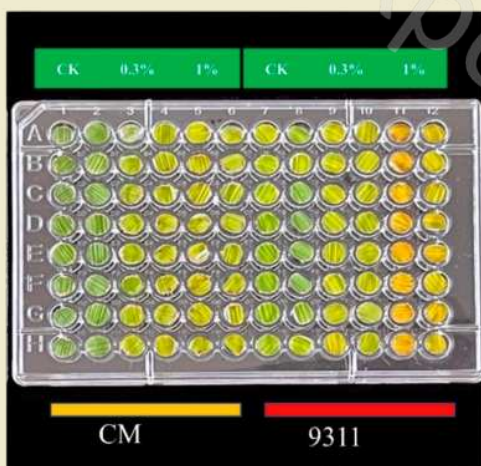
párologtatás csökkentése a sztómák zárásával

13

Levelek klorofilltartalmának csökkenése sóstressz hatására

CM

CM

9311

9311

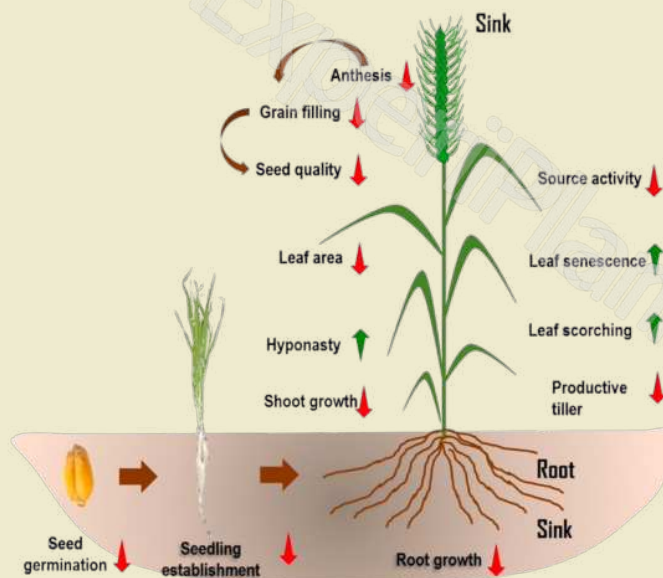
Oryza sativa

Agronomy 2024, 14, 2134

14

Hőstressz hatása búzára

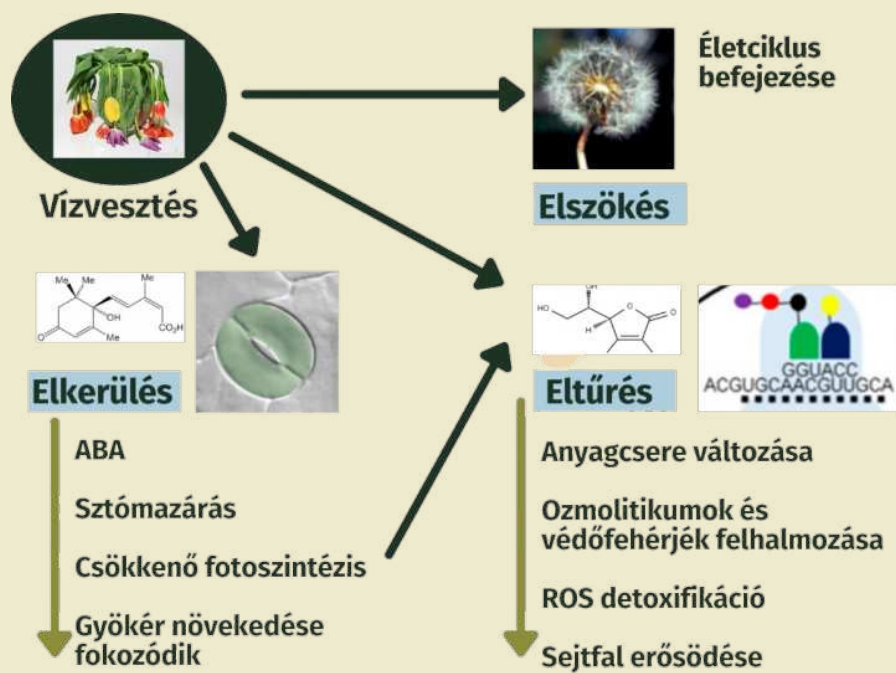

Plant Cell Reports (2022) 41:501–518

15

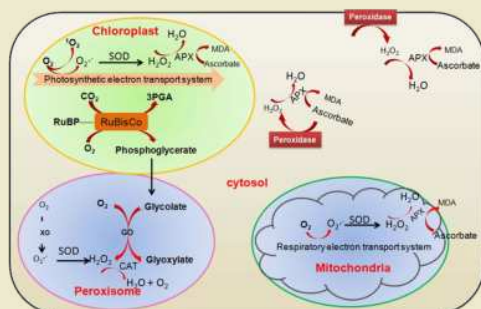
Alkalmazkodási stratégiák

Osmolovskaya és mtsai: Int. J. Mol. Sci. 2018, 19, 4089

16

ROS keletkezés és főbb antioxidáns anyagcsere folyamatok

Frontiers in Environmental Science (2) 2015

Komplex anyagcsere
szabályozás

Biostimulánsok

Antioxidáns enzimek: SOD, CAT, APX, GPR, GR, GST

Ozmoprotektánsok: prolin, glicin-betain

Antioxidáns metabolitok (karotinoidok, fenolok, flavonoidok)

Hormonális szabályozás elemei (JA, SA, poliaminok)

De novo fehérjeszintézis: fehérje, membrán és nukleinsav védelem (hőszokkfehérjék, dehidrinek)

Cukrok, aminosavak

Szimbionták szerepe (mikorrhiza)!

17

Stay-green jelleg

Késleltetett hajtás szeszencencia

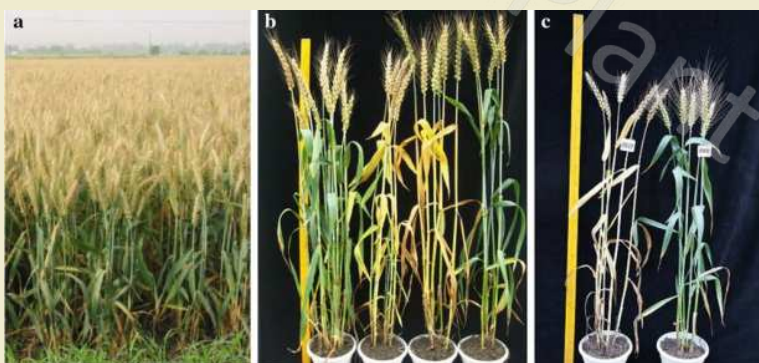
Zöld lombozat virágzás után és aszályban is

Több fotoszintetikusan aktív levél

Nagyobb produktivitás
stresszkörülmények között

Klorofill lebomlás lassul

Citokinin/ABA arány magasabb

18

Stem reserve remobilization képesség

Szártartalékok átcsoportosítása

A szárban és levélhüvelyekben nagy mennyiségű tartalék tápanyag halmozódik fel a szemtelítődés előtt

A kalásztelítődés idején ezek a tápanyagok a fejlődő szemekbe áramlanak

19

A búzakaralász/rizsbuga fotoszintézise

A teljes produkció 10–60%-a!

Nagy felület a teljes növényhez képest (27–62%)

B terv: zászlós levél (fő fotoszintetikus felület) sérülésekor.

Szárazságstressz: kalász fotoszintézise nem csökken, zászlós levélé igen.

Szemek telítődésében kiemelt szerep, főleg stressz alatt.

20

A kalász fotoszintézise

Fig. 1. Chlorophyll fluorescence images of awned and nonawned wheat ears of (a, b) photosystem II (PSII) operating efficiency (F_v/F_m); (c, d) F_q/F_v (PSII photochemical quenching factor); and (e, f) maximum PSII operating efficiency (F_v/F_m). Colour scale bar represents 0.4–0.6 for F_v/F_m and 0.5–0.85 for F_q/F_v and F_v/F_m .

New Phytologist (2023) 238: 55–61

Pelyva és toklász vs. szálka: mindkettő fontos

PSII fotokémiai kioltás (F_q/F_v): CO_2 fixáció mértéke határozza meg főleg a térbeli eloszlást

Stressz: szálka szerepe nő

21

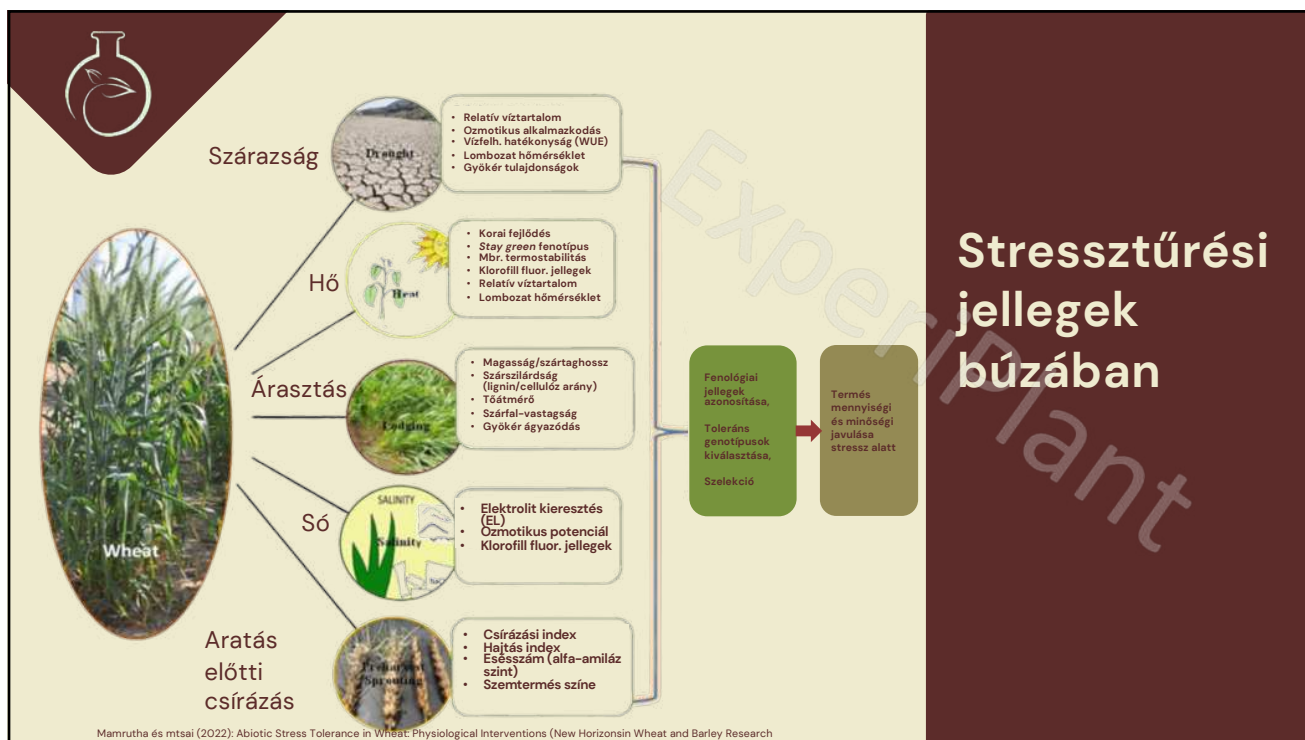
Stressztűrés

Kalász fotoszintetikus paramétere: lényeges nemesítési paraméter

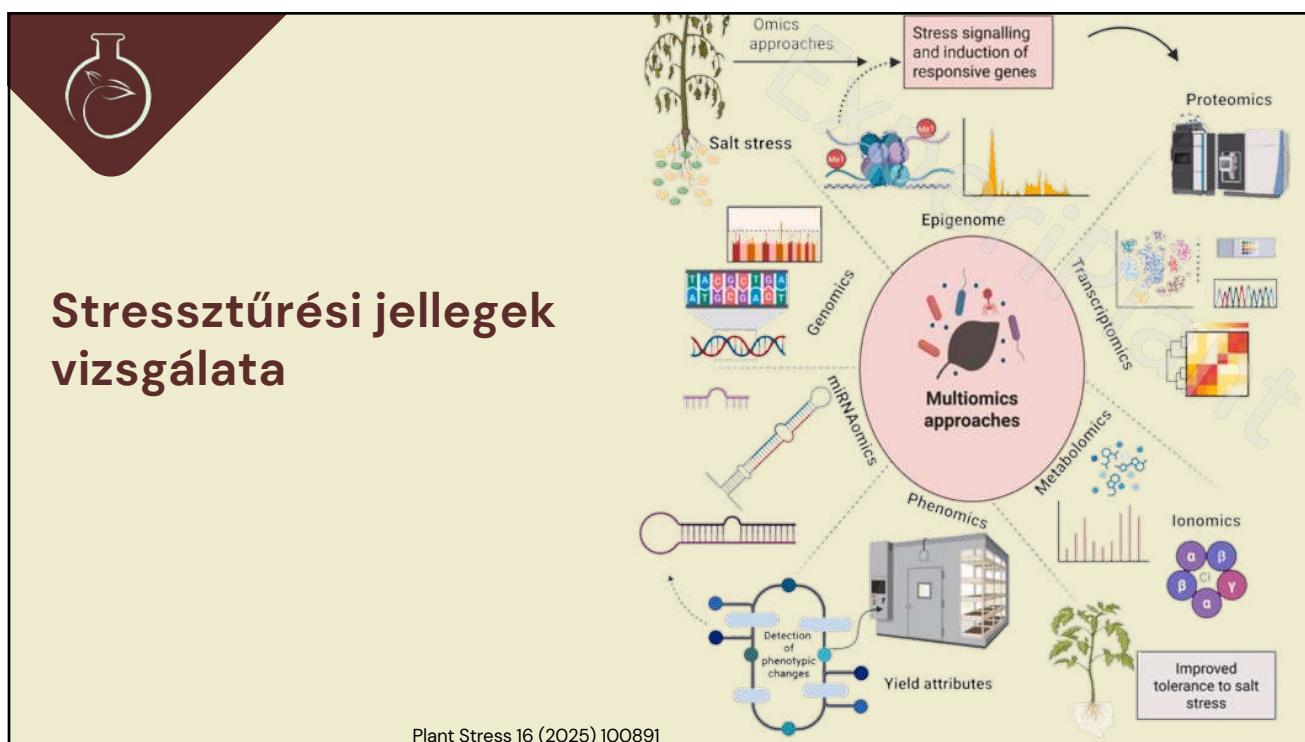
Szálkás fajták a tar fajtákkal ellentétben jobban viselik a stresszhelyzeteket

22

23

24

Fenotipizáló rendszer

HUN-REN
Agrártudományi
Kutatóközpont
Mezőgazdasági Intézet

25

KAPCSOLAT

+36 30 274 5976

info@experiplant.hu

www.experiplant.hu

2073 Tök, Arany János utca 23.

István Parádi, Ph.D.

Az igazság odalent van.

26